

БОГМА Олена,

д. е. н., доцент, професор кафедри економіки та фінансів підприємства Київського національного торговельно-економічного університету вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: o.bogma@knute.edu.ua

ORCID: [0000-0002-5637-6010](https://orcid.org/0000-0002-5637-6010)

СІЛАКОВА Ганна,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів підприємства Київського національного торговельно-економічного університету вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

E-mail: h.silakova@knute.edu.ua

ORCID: [0000-0002-8083-5600](https://orcid.org/0000-0002-8083-5600)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ПАРСОНСА

Розглянуто вітчизняні та зарубіжні наукові підходи до трактувань поняття "економічна безпека підприємства". Запропоновано використання базових функціональних властивостей будь-якої життєздатної соціальної системи Т. Парсонса для характеристики якісних властивостей економічної безпеки підприємства як поняття та охарактеризовано їх зміст відносно досліджуваної дефініції. Уточнено визначення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, економічна система, економічний інтерес, адаптація, латентний зв'язок, інтеграція.

Постановка проблеми. Нині в Україні переважна більшість суб'єктів господарювання працюють в умовах невизначеності та політичної нестабільності, що загострюються через збройний конфлікт на сході країни, російську анексію Криму й низку негативних процесів, які відбуваються в економіці. Глобальна пандемія COVID-19 ще більше посилила рівень непередбачуваності й ризиковості у прийнятті управлінських рішень та життєдіяльності підприємств в Україні. За таких умов актуалізується проблема забезпечення необхідного і достатнього рівня економічної безпеки як країни в цілому, так і підприємств, що є центральною ланкою економічної системи країни.

Економічна безпека є не просто запорукою ефективної й успішної діяльності та стабільного розвитку будь-якого підприємства, а обов'язковою умовою його існування. Це зумовлено тим, що існування та функціонування будь-якого підприємства відбувається за наявності безлічі ризиків та загроз внутрішнього і зовнішнього походження, які обов'язково слід враховувати при прийнятті управлінських рішень. Саме від спроможності підприємства своєчасно виявляти загрози, попереджувати наслідки їх несприятливої дії, мінімізувати негативний вплив чи адаптуватися до нього залежать можливості подальшого існування підприємства, ефективність та успішність його діяльності, що пов'язано із забезпеченням економічної безпеки підприємства (ЕБП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади економічної безпеки підприємств висвітлено у працях багатьох вітчизняних (Т. Адаменко, О. Ареф'єва, Г. Блакита, Т. Зубко, А. Спіфанова, Г. Козаченко, В. Мельник, О. Пурденко, М. Фоміна, Л. Шемаєва, Н. Юрків та ін.) [1–4] і зарубіжних науковців. Вагомий внесок в обґрунтування понятійного апарату поставленої проблеми зробили зарубіжні дослідники Д. Белл, Я. Бондарева, В. Белокуров, Н. Дуравкін, Г. Клейнер, В. Тамбовцев, З. Стаховяк та ін. [5; 6]. Проте наразі теоретичний базис для формування концептуальних засад ЕБП потребує подальших досліджень, зокрема, в площині наукового обґрунтування змісту досліджуваної дефініції.

Метою статті є характеристика сутнісних особливостей економічної безпеки підприємства як поняття з подальшим уточненням на цій основі змісту дефініції "економічна безпека підприємства".

Матеріали та методи. Теоретичне обґрунтування об'єкта дослідження базується на загальнонаукових та спеціальних методах пізнання: історичному, абстрактно-логічному та порівнянню – під час розгляду сутності поняття "економічна безпека підприємства". Для визначення сутнісних особливостей ЕБП як поняття використано методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції, аналогії, абстрагування, системного підходу. Для формулювання висновків застосовано метод узагальнення.

Результати дослідження. Мінливість понятійного апарату в галузі економічної безпеки підприємства є наслідком того, що досліджувана дефініція виступає об'єктом самостійних досліджень лише з 80-90-х років минулого століття. Тож і дотепер ЕБП не має єдиного загально-визнаного трактування поряд із наявністю великої кількості думок науковців щодо змісту вказаного поняття.

Так, Г. Козаченко та Т. Адаменко вказують на "відсутність вичерпного, теоретично та методологічно бездоганного визначення, що зумовлено відсутністю фундаменту дослідження, який становлять природа феномена економічної безпеки підприємства (відповідь на запитання "Що це?") та природа підприємства... Природу феномена економічної безпеки підприємства ... ще потрібно досліджувати" [1, с. 74].

За результатами аналізу досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, у сферу наукових інтересів яких входить ЕБП, виявлено наявність різних підходів до її визначення. Впорядкувавши різні трактування, можна зробити висновок, що *економічна безпека підприємства – це:*

- стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів або захищеності потенціалу (Т. Зубко, М. Фоміна та ін.) [4; 7];
- стан захищеності життєво важливих інтересів від небезпек та загроз внутрішнього і зовнішнього походження (Я. Бондарева, Н. Дуравкін, В. Домбровський, А. Спіфанов, О. Пластун, Л. Шемаєва, Н. Юрків та ін.) [6; 8–10]. Цю точку зору поділяємо і ми, трактуючи ЕБП як стан захищеності його економічної системи та процесів;

• наявність конкурентних переваг (В. Белокуров, А. Козаченко, В. Пономарьов та А. Ляшенко та ін.) [5; 11];

• стан виробничо-економічної системи, який забезпечує її ефективне функціонування і можливість досягнення встановлених цілей (З. Стаховяк, В. Тамбовцев та ін.) [12; 13].

Окремі дослідники тлумачать ЕБП як: міру гармонізації економічних інтересів підприємства; ідеальний стан економічної системи; спроможність реалізації стратегії підприємства; стан економічного розвитку суб'єктів господарювання; сукупність процесів, які проходять в організації, тощо [2; 3; 11; 14].

Сутнісні особливості будь-якої економічної дефініції максимально повно можна дослідити через її властивості. Отже, трактуючи ЕБП як стан захищеності його економічної системи та процесів, доцільно дослідити якісні властивості вказаного поняття.

В основу ознак, які визначають здатність економічної системи підприємства успішно функціонувати в умовах дії значної кількості внутрішніх та зовнішніх ризиків та загроз, доцільно покласти результати дослідження представника американської соціологічної теорії й одного з творців сучасної теоретичної соціології Т. Парсонса, яким систематизовано базові функціональні властивості будь-якої життєздатної соціальної системи, а саме [15, с. 15]:

адаптація характеризує особливості взаємовідносин та взаємодії соціальної системи із зовнішнім середовищем. Так, для того, щоб існувати, успішно функціонувати та демонструвати стійкі темпи розвитку, система повинна мати можливість певним чином контролювати (впливати на) зовнішнє середовище. При цьому для будь-якого соціуму винятково важливого значення набуває саме економічне середовище, яке надає кожному члену суспільства можливість реалізації власних економічних інтересів й доступу до необхідного набору економічних благ;

спрямованість на досягнення мети як спрямування будь-якого соціуму на встановлення базових цілей, на реалізацію яких буде скерована соціально-економічна активність його членів;

інтеграція – спроможність соціальної системи досягти узгодженості всіх своїх складових, що ґрунтується на функціонуванні інституту права. Саме інститут права забезпечує можливість координації взаємовідносин і взаємодії між усіма членами суспільства, що зменшує вірогідність виникнення конфліктів інтересів. У випадку виникнення конфліктної ситуації останню слід розв'язувати винятково в межах норм права, що мінімізує ризик розколу соціальної системи на окремі конфліктуючі елементи;

підтримка латентного зразка включає необхідність збереження, підтримки та захисту основних цінностей суспільства.

За умови внесення відповідних змін у зміст описаних функціональних властивостей вони можуть бути використані для характеристики ЕБП як стану захищеності його економічної системи та економічних процесів.

Так, *адаптація* економічної системи підприємства являє собою її здатність:

- швидко реагувати та, за наявності подібної потреби, пристосовуватися до внутрішніх та зовнішніх змін, насамперед таких, що мають високий потенціал ризику та є потенційними загрозами;
- перерозподіляти економічні ресурси підприємства відповідно до нових умов, зумовлених змінами зовнішнього середовища господарювання, та їх використання з метою попередження основних загроз;
- розробляти й застосовувати у практиці господарювання нові підходи, методи, інструменти, принципи організації та провадження економічних процесів на підприємстві, організації, моніторингу та управління рівнем економічної безпеки підприємства.

Властивість адаптації виявляється у здатності економічної системи підприємства генерувати інноваційні рішення щодо попередження або, у крайньому випадку, мінімізації негативних наслідків впливу наявних загроз та їх подолання. Спроможність економічної системи підприємства адаптуватися до змін середовища господарювання, тобто рівень прояву адаптаційної властивості, залежить від внутрішнього та зовнішнього компенсаційного потенціалів до внутрішніх та зовнішніх збурень. *Внутрішній компенсаційний потенціал*, своєю чергою, визначається спроможністю внутрішніх елементів економічної системи підприємства до ефективної самоорганізації. *Зовнішній компенсаційний потенціал* економічної системи підприємства безпосередньо залежить від ефективності зовнішнього керівного впливу, який виявляється у державному регулюванні та управлінні соціально-економічними процесами на рівні країни в цілому, яке має бути спрямовано на попередження виникнення й мінімізацію негативного впливу загроз на функціонування підприємств.

Властивість *досягнення мети* пов'язана з наявністю у підприємства на кожному етапі його функціонування переліку пріоритетних економічних інтересів та організації їх ефективного захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. *Ефективність захисту наявних економічних інтересів* безпосередньо пов'язана із сформованим на підприємстві ресурсним потенціалом й можливостями його використання. У зв'язку із цим для підприємства існує необхідність виконання таких важливих завдань щодо формування власного ресурсного потенціалу:

- формування необхідного рівня ресурсного потенціалу як сукупності взаємопов'язаних ресурсів підприємства, величина якого визначається обсягом окремих видів ресурсів (земельних, матеріальних і трудових), які перебувають у розпорядженні підприємства [16, с. 194] та створюють можливість захисту економічної системи від зовнішніх та внутрішніх загроз для підтримання необхідного і достатнього рівня економічної безпеки;
- розробка та запровадження ефективного механізму захисту наявних у підприємства економічних ресурсів від неефективного або нецільового використання, псування, порчі, знищення, розкрадання чи інших негативних для підприємства дій, які можуть мати несприятливий вплив на рівень його економічної безпеки.

Загалом у забезпеченні ЕБП не є самоціллю досягнення її максимального рівня будь-якою ціною – дії керівних органів (власника) підприємства повинні орієнтуватись, насамперед, на вирішення наявних на підприємстві економічних проблем, що виявляється у розробці та запровадженні економічних, адміністративних, організаційних та інших механізмів, спрямованих на попередження виникнення, мінімізацію та нейтралізацію негативного впливу на економічну систему підприємства зовнішніх та внутрішніх загроз.

Властивість *інтеграції* пов'язана із забезпеченням збалансованої несуперечливої взаємодії та взаємовідносин як між всіма суб'єктами економічної системи підприємства (власники, менеджмент, працівники), так і між окремими її елементами (фінансовою, маркетинговою, виробничою та іншими підсистемам) та їх сприятливого впливу на рівень економічної безпеки. Елементи економічної системи підприємства узгоджуються на основі механізмів внутрішнього й зовнішнього (державного) регулювання відповідних процесів, які належать до різних підсистем вказаної системи. При цьому в процесі зовнішнього регулювання держава реалізує загальнонаціональні економічні інтереси. Це механізм передусім спрямований на узгодження й врівноваження дій усіх суб'єктів економічної безпеки, в тому числі, підприємств у напрямі забезпечення балансу їх економічних інтересів на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Властивість *підтримки латентного зразка* пов'язана з тим, що економічна система підприємства є спроможною до самовідтворення – *простого*, яке є граничним порогом її існування, та *розширеного*, яке є ознакою стійких соціальних систем і являє собою базис для їх подальшого розвитку. При цьому взаємозалежність, взаємозв'язок і взаємозумовленість між складовими економічної системи підприємства – це основа її цілісності. Крім того, вони зумовлюють формування нових властивостей і якостей, які початково не властиві складовим, наявним в економічній системі підприємства.

Таким чином, *економічну безпеку підприємства* доцільно розглядати як стан захищеності його економічної системи та економічних процесів, що забезпечує оптимальне співвідношення між їх адаптивністю, спрямованістю на досягнення мети, інтеграцією та здатністю до підтримання латентного зразка, можливість попередження виникнення, мінімізації та подолання наслідків дії внутрішніх та зовнішніх загроз, здатність максимально ефективно реалізувати пріоритетні економічні інтереси в умовах мінливості зовнішнього середовища господарювання, використовуючи наявний ресурсний потенціал й резерви стійкості та самовдосконалення.

Висновки. Дослідження термінологічної бази визначення економічної безпеки підприємства надали можливість встановити наявність різних думок науковців щодо змісту вказаного поняття та відсутність єдиного загальноприйнятого визначення.

Враховуючи той факт, що сутнісні особливості будь-якої економічної дефініції максимально повно виявляються через її властивості, досліджено й охарактеризовано зміст якісних властивостей економічної безпеки підприємства, на основі соціологічної теорії Т. Парсонса. Відповідно, до основних якісних властивостей економічної безпеки підприємства віднесено властивості адаптації, спрямованості на досягнення мети, інтеграції та здатності до підтримання латентного зразка.

З урахуванням результатів проведеного дослідження уточнено визначення поняття "економічна безпека підприємства", яке враховує якісні властивості цієї дефініції, здатність до реалізації економічних інтересів, ресурсний потенціал й резерви стійкості та самовдосконалення підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козаченко Г. В., Адаменко Т. М. Економічна безпека підприємства: аналіз наявних визначень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2015. № 1(1). С. 69-79. *Серія: Економічні науки*.
2. Ареф'єва О. В. Наукові основи формування економічної безпеки підприємства. Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України: зб. матеріалів наук.-практ. конф., (16–17 травня 2013 р., Київ). Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2013. С. 49-53.
3. Блакита Г. В., Мельник В. В., Пурденко О. А. Економічна безпека приватних підприємств. *Економіка України*. 2018. № 9 (682). С. 60-73.
4. Зубко Т. Л. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства галузі зв'язку. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. № 3 (17). С. 81-88.
5. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия. 2015. URL: www.safetyfactor.ru.
6. Дуравкин Н. А., Бондарева Я. Ю. Теоретические основы формирования экономической безопасности предприятий региона. 2019. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/323217403.pdf>.
7. Фоміна М. В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика: монографія. Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. 140 с.
8. Єпіфанов А. О., Пластун О. Л., Домбровський В. С. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. 295 с.
9. Шемаєва Л. Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища: автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2010. 39 с.
10. Юрків Н. Я. Економічна безпека підприємств реального сектора на посттрансформаційному етапі розвитку економіки України. *Економічний вестник університета. Економіка і бізнес*. 2012. № 10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ekonomichna-bezpeka-pidpriemstv-realnogo-sektora-na-posttransformatsiynomu-etapi-rozvitku-ekonomiki-ukrayini>.
11. Козаченко А. В., Пономарев В. П., Ляшенко А. Н. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: монография. Киев: Либра, 2003. 280 с.
12. Stachowiak Z. Teoria i praktyka mechanizmu bezpieczeństwa ekonomicznego państwa: podręcznik is szkolne. Akademia Obrony Narodowej, 2012. 220 с.

13. Тамбовцев В. Л. Экономическая безопасность хозяйственных систем: структура проблемы. *Вестник МГУ*. 2005. № 3. С. 3. *Серия: Экономика*.
14. Сосновська І. М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4303>.
15. Парсонс Т. Система современных обществ; пер. с англ. Л. А. Седова и А. Д. Ковалева; под ред. М. С. Ковалевой. М.: Аспект Пресс, 1998. 270 с.
16. Міценко Н. Г., Кумечко О. І. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20. С. 193-198.

Стаття надійшла до редакції 19.01.2021.

Bogma O., Silakova H. Enterprise economic security in the context of Parsons' sociological theory.

Background. *Economic security is not just a guarantee of effective and successful activity today and stable development of any enterprise in the future; it is a prerequisite for its existence. In the conditions of the armed conflict in the east of Ukraine, the Russian annexation of the Crimea, the global pandemic, the problem of maintenance of necessary and sufficient level of economic safety of the enterprises is actualized.*

The aim of the article is to characterize the essential features of economic security of the enterprise as a concept with further clarification on this basis of the content of the definition of "economic security of the enterprise".

Materials and methods. *The issues of theoretical substantiation of the object of research, consideration of the essence of "economic security of the enterprise" concept are based on such general and special methods of cognition as historical, abstract and logical and comparison. Methods of analysis and synthesis, induction and deduction, analogy, abstraction, system approach are used as a concept to determine the essential features of economic security of the enterprise. The generalization method has been used to formulate conclusions.*

Results. *The studies of terminological basis for determining economic security of the enterprise have established the presence of a large number of scientists' opinions on the content of this concept in the absence of a single common definition. Given the fact that the essential features of any economic definition are most fully manifested through its properties, the content of qualitative properties of economic security of the enterprise is studied and characterized, which is based on the study of one of the creators of modern theoretical sociology T. Parsons. Accordingly, the main qualitative properties of economic security of the enterprise have included the properties of adaptation, goal-oriented, integration and ability to maintain a latent pattern.*

Conclusion. *The study allowed clarifying the definition of economic security of the enterprise. Thus, it is proposed to consider the studied concept as a state of security of the economic system and economic processes of the enterprise, which provides the optimal relationship between their adaptability, goal-oriented, integration and ability to maintain a latent pattern, the ability to prevent, minimize and overcome internal and external threats, ability to realize priority economic interests effectively in the conditions of variability of external environment of managing, using available potential resource and reserves of stability and self-improvement.*

Keywords: economic security of the enterprise, economic system, economic interest, adaptation, latent communication, integration.

REFERENCES

1. Kozachenko, H. V., & Adamenko T. M. (2015). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: analiz naiavnykh vyznachen [Economic security of the enterprise: analysis of available definitions]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences*. (Vol. 1). 69-79 [in Ukrainian].

2. Arefieva, O. V. (2013). Naukovi osnovy formuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Scientific bases of formation of economic security of the enterprise]. *Nederzhavna systema bezpeky pidpriemnytstva yak subiekt natsionalnoi bezpeky Ukrainy: zb. materialiv nauk.-prakt. konf.*, (16–17 travnia, Kyiv). Kyiv: Vyd-vo Yevropeiskoho un-tu [in Ukrainian].
3. Blakyta, H. V., Melnyk V. V. & Purdenko, O. A. (2018). Ekonomichna bezpeka pryvatnykh pidpriemstv [Economic security of private enterprises]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*. (Vol. 9 (682). 60-73 [in Ukrainian].
4. Zubko, T. L. (2016). Otsinka rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva haluzi zviazku [Assessment of the level of economic security of the communications industry]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economics. Management. Business*. (Vol. 3 (17). 81-88 [in Ukrainian].
5. Belokurov, V. V. (2015). Struktura funktsionalnykh sostavlyayushchikh ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya [The structure of the functional components of the economic security of the enterprise]. Retrieved from <http://www.safetyfactor.ru> [in Russian].
6. Duravkin, N. A. & Bondareva Ya. Yu. (2019). Teoreticheskiye osnovy formirovaniya ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiy regiona [Theoretical foundations of the formation of economic security of regional enterprises]. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/323217403.pdf> [in Russian].
7. Fomina, M. V. (2005). Problemy ekonomichno bezpechnoho rozvytku pidpriemstv: teoriia i praktyka [Problems of economically safe development of enterprises: theory and practice]. Donetsk: DonDUET [in Ukrainian].
8. Yepifanov, A. O., Plastun, O. L. & Dombrovskiy, V. S. (2009). Finansova bezpeka pidpriemstv i bankivskykh ustanov [Financial security of enterprises and banking institutions]. Sumy: DVNZ "UABS NBU" [in Ukrainian].
9. Shemaieva, L. H. (2010). Ekonomichna bezpeka pidpriemstv u stratehichnii vzaemodii z subiektamy zovnishnoho seredovyscha [Ekonomichna security of enterprises in strategic relations with sub'ukts of the zonal middle class]: avtoref. dys. ... d-ra ekon. Nauk. Kyiv [in Ukrainian].
10. Yurkiv, N. Ia. (2012). Ekonomichna bezpeka pidpriemstv realnogo sektora na posttransformatsiynomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy [Economic security of real sector enterprises at the post-transformation stage of Ukraine's economy development]. *Ekonomicheskyy vestnik universiteta. Ekonomika i biznes – Economic Bulletin of the University. Economy and business*. (Vol. 10). Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/ekonomichna-bezpeka-pidpriemstv-realnogo-sektora-na-posttransformatsiynomu-etapi-rozvytku-ekonomiki-ukrayini> [in Ukrainian].
11. Kozachenko, A. V. Ponomarev, V. P., & Lyashenko A. N. (2003). Ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatiya: sushchnost i mekhanizm obespecheniya [Economic security of the enterprise: essence and mechanism of support]. Kyiv: Libra [in Russian].
12. Stachowiak, Z. (2012.) Teoria i praktyka mechanizmu bezpieczenstwa economic znegopaństwa: podręcznik is zkolne. Akademia Obrony Narodowej [in Polska].
13. Tambovtsev, V. L. (2005). Ekonomicheskaya bezopasnost khozyaystvennykh sistem: struktura problemy [Economic security of economic systems: the structure of the problem]. *Vestnik MGU – Bulletin of MSU*. (Vol.3), 3 [in Russian].
14. Sosnovska, I. M. (2015). Poniattia ta znachennia ekonomichnoi bezpeky vyrobnycho-hospodarskoi diialnosti pidpriemstv [The concept and importance of economic security of production and economic activities of enterprises]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*. (Vol. 9). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4303> [in Ukrainian].
15. Parsons, T. (1998). Sistema sovremennykh obshchest [System of modern societies]. (L. A. Sedova, A. D. Kovaleva, Trans). M. S. Kovalevoy (Ed). Moscow: Aspekt Press [in Russian].
16. Mitsenko, N. H., & Kumechko, O. I. (2010). Resursnyi potentsial pidpriemstva: sutnist, struktura, stratehiia vykorystannia [Resource potential of the enterprise: essence, structure, strategy of use]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. (Vol. 20). 193-198 [in Ukrainian].